

PREKLINICKÉ ZUBNÍ LÉKAŘSTVÍ I

Návod k praktickému cvičení č. 8

Identifikace a kresba extrahovaných zubů laterálního úseku

Příprava před praktikem:

Samostudium: Značení zubů, obecná morfologie zubů, podrobná morfologie stálých zubů laterálního úseku.

Vlastní vybavení studenta: Pravítko, obyčejná tužka, guma, milimetrový papír.

Vybavení zapůjčené klinikou: Extrahované zuby laterálního úseku.

Cíle:

1. Identifikovat 3 přidělené zuby laterálního úseku.
2. Popsat tyto zuby slovně a pěti způsoby značení.
3. Nakreslit tyto zuby z pěti pohledů (V, M, O, D, I) ve dvojnásobném zvětšení.

Postup:

1. Identifikace zubů:

Na extrahovaných zubech vyhledejte typické tvarové znaky a porovnejte je se svými znalostmi typické morfologie těchto zubů.

1.1. Identifikace druhu zubu

Premoláry mají typický tvar korunky se dvěma či třemi hrbolky, jejich vestibuloorální rozměr je větší než rozměr meziodistální. Kořen je jeden nebo dva umístěné vestibulárně a orálně.

Moláry mají větší korunku se 3 – 5 hrbolky, kořeny jsou tři nebo dva umístěné meziálně a distálně.

Tříhrbolková forma horních druhých či třetích molárů se srostlými kořeny je někdy chybně identifikována jako dolní druhý premolár. Rozdíl je však v lingválním sklonu, tvaru a velikosti korunky i v konfiguraci kořenů.

1.2. Určení čelisti

Určení, zda se jedná o zub horní nebo dolní čelisti je v případě premolárů a molárů obvykle snadné díky přítomnosti zásadních tvarových rozdílů mezi horními a dolními zuby.

Horní premoláry mají okluzní plochy oválného či šestiúhelníkového tvaru, dva kořeny nebo jeden oploštělý, dva hrbolky s malým rozdílem ve velikosti a korunku nasedající na kořen(y) ve stejné ose. Dolní premoláry mají okrouhlý tvar okluzní plochy, jeden kořen s okrouhlým průřezem, značný rozdíl mezi hrbolky, které jsou v případě druhého dolního premoláru tři, a výrazný lingvální sklon osy korunky vůči ose kořene.

Horní moláry mají okluzní plochu tvaru kosočtverce, 4 hrbolky s fisurou tvaru písmene H nebo v 3 hrbolky s fisurou tvaru písmene Y, V-O rozměr je stejný nebo větší než M-D, kořeny jsou tři. Dolní moláry mají obdélníkový tvar okluzní plochy, 5 hrbolků nebo 4 hrbolky s fisurou tvaru kříže, M-D rozměr je větší než V-O, kořeny jsou dva.

1.3. Určení strany

MUDr. Martin Kapitán, Ph.D.

Stomatologická klinika LF UK a FN v Hradci Králové

©2020

Pro určení správné strany používáme typické morfologické znaky. U všech zubů platí, že meziálně je bod kontaktu incizálněji než distální, stejně tak cementosklovinná hranice vyběhá na meziální ploše incizálněji než distálně.

U horních premolárů nejprve identifikujeme, který hrbolek je vestibulární a který palatinální. Palatinální hrbolek se sklání meziálně, na meziální ploše horních prvních premolárů je navíc fossa canina. U dolních premolárů se orientujeme podle okluzních jamek, někdy je naznačena i meziolabiální prominence.

V případě molárů je strana jednoznačně určena morfologií okluzní plochy, velikostí hrbolků a tvarem a uspořádáním kořenů.

1.4. Určení pořadí zubu v rámci druhu

Rozdíly jednotlivých zubů v rámci typů jsou popsány v kapitolách o morfologii zubů.

Horní premoláry mají podobný tvar korunky. U prvního horního premoláru nacházíme fossu caninu, hlavní fisura přechází marginální lištu a pokračuje na meziální plochu a zub má dva kořeny. Druhý horní premolár má obvykle jeden kořen a méně výrazný rozdíl ve velikosti hrbolků, zub je také o něco menší.

Dolní premoláry se liší velikostí i tvarem. První dolní premolár je menší a má výraznější rozdíl velikosti hrbolků. U druhého dolního premoláru nacházíme nejčastěji tři hrbolky. U dvouhrbolkové formy je rozdíl ve velikosti hrbolků menší než u prvního.

Horní moláry se liší velikostí, počtem hrbolků (tuberculum anomale Carabelli, různá míra redukce DP hrbolku) a mírou divergence kořenů. Některé formy druhého horního moláru jsou ale k nerozeznání od moláru prvního. Dolní moláry se liší velikostí, tvarem okluzní plochy, počtem hrbolků a tvarem fisury.

Třetí moláry v horní i dolní čelisti mají variabilní tvar, který může připomínat první či druhý molár, kořeny jsou obvykle srostlé.

2. Popis a značení zubů

Popište každý zub slovně a pěti způsoby značení.

3. Kresba zubů

3.1. Příprava papíru

Milimetrový papír formátu A4 zorientujte na výšku.

Rozdělte na 3 stejně vysoké řádky a 5 stejně širokých sloupců. Vznikne tak celkem 15 polí. Každý řádek patří jednomu zubu.

Všechna tři pole ve sloupci nejvíce vpravo rozdělte horizontální čarou na dvě stejná políčka.

Do pravého horního rohu papíru napište své jméno.

Do levého horního rohu napište číslo sáčku, ve kterém jste obdrželi zuby.

3.2. Záznam označení zubu

Do horního políčka vpravo u každého zubu napište slovní označení zubu a pět způsobů značení.

3.3. Kresba zubu

Do prvních čtyř polí zleva nakreslete každý zub z pohledu vestibulárního, meziálního, orálního a distálního ve dvojnásobném zvětšení. Do každého pole uveďte zkratku, o který pohled se jedná. Nezáleží na pořadí jednotlivých směrů. Do dolního políčka vpravo nakreslete okluzální pohled na každý zub ve dvojnásobném zvětšení.

Poznámky:

Horní zuby kreslete s kořeny směřujícími vzhůru, dolní zuby s kořeny směřujícími dolů.